SRETAN TRENUTAK

„Posljednji primjer grčke umjetnosti u našim krajevima koji ćemo spomenuti reljef je Kairosa koji je bio pronađen u Trogiru. Naime, Kairos je bio grčki bog sretnog trenutka, a na ovom reljefu prikazan je kao mladić kose podrezane tako da mu tek jedan veliki čuperak visi preko čela. U svojim rukama drži vagu i čeka da se izbalansira pokazujući da je došlo vrijeme za sretan trenutak. Grci su vjerovali da bi Kairos tada poletio među ljude i dao im priliku da ga ulove. Onaj tko bi uspio u ovome zadatku bio bi nagrađen doživotnom srećom. No, Kairos je letio brzo, i moglo ga se uloviti jedino ako bi mu se prišlo sprijeda i uhvatilo za prijespomenuti čuperak. Prema mitu, Kairos je time ljudima poručio da za sreću treba biti hrabar i spreman na rizik... A sada prelazimo na rimsku umjetnost naših krajeva...“

Profesorica likovnog prebacila je prezentaciju na sljedeći slajd. Neki su maturanti spremno pisali novi podnaslov dok su ostali tek nastavili zuriti kroz prozor razmišljajući o sljedećem tjednu koji je trebao biti njihov posljednji u gimnaziji. Svjetlost se poput zlatnog vala prelijevala u sivu učionicu nagovještajući dolazak vikenda. Bio je posljednji sat u petak i svima se već polako išlo doma. Svima, osim jednoj zadovoljnoj figuri koja je sjedila na praznoj klupi u zadnjem redu.

„Ne vjerujem da i dalje pričaju o meni“, podsmjehnuo se nevidljivi bog. Izgledao je nešto starije od mladića na reljefu.

„Naravno, djelomično su u krivu“, nastavio je u sebi, „no čak ni moji nikad nisu u potpunosti razumjeli što sam im htio reći.“ Zamišljeno je u ruci njihao zlatnu vagu. Dva su joj kraka bila, kao i uvijek, savršeno balansirana. „No glavne crte su tu, čak i sada. To je lijepo.“

Prošlo je već neko vrijeme otkako je došao u ovaj mali grad nazvan po lišću koje peče na dodir. Bila je to tek jedna od mnogih postaja na njegovu velikom putovanju oko svijeta na koje se odvažio još davno, kada su ljudi prestali vjerovati u njega i kada je mogao otići u slatku i zasluženu mirovinu. Budući da je bio slobodan od svih božanskih briga, ništa ga nije sprječavalo u tome da se preruši u čovjeka i svijet upozna smrtničkim očima. Nakon nekoliko desetljeća u Mađarskoj, odlučio je prijeći Dravu i malo se smjestiti u Koprivnici.

Sviđalo mu se ovdje. Slatki miris iz tvornice slatkiša, bujan park, skromne staze Crne gore, Rocklive na kojem se, pijuckajući Somersby, čudio ludom Gopcu. Sve su to bile one male ljudske stvari zbog kojih se odvažio na ovaj put.

Oglasilo se zvono. Promatrao je velik broj maturanata koji su hitro ustajali i uz brzi pozdrav profesorici te nekoliko izrečenih želja za ugodan vikend izletjeli na veliki hodnik, koji ih je vodio ususret vikendu. Samo je jedan od učenika odugovlačio i lijeno spremao svoje stvari sa stola. Kosa mu je bila crna, lice okruglo, a pogled siv, monoton i gotovo nečitljiv.

Kairos, grčki bog sretnog trenutka, znatiželjno ga je promatrao.

„Što se događa u toj glavi?“ mislio je gledajući dječaka, koji je hladno izlazio iz učionice. Zbog svoje je prirode imao sedmo čulo za ljudsku sreću. A oko tog dječaka osjetio je njezin potpuni izostanak. No jednako tako, dječak se uopće nije činio tužnim. Jednostavno je bio. Nije se

mogao prisjetiti kada je posljednji put vidio takvu pojavu i ona mu se uopće nije dopala. Na trenutak, Kairos je osjetio onaj poznati ponos koji biva utkan u sve bogove.

I dalje nevidljiv ljudskom oku (bio je to trik koji mu je ostao još od dana kada su ga ljudi nepristojno lovili za čuperak), izašao je na veliki gimnazijski hodnik nad kojim su se protezali željezni mostovi. Nedavno predavanje iz likovne umjetnosti, na kojem se našao tek tako, iz puke znatiželje, pokazalo se uistinu vrijednim.

„Kada dobijem priliku, saznat ću više o tom malcu."

* * *

Sjedio je na terasi Pixela pijuckajući Hidru s okusom limuna. Bio je u svojem ljudskom liku. Elegantan gospodin starije dobi, čupavih brkova i očiju boje Egejskog mora. Ispod *bucket* šešira, koji mu je prekrivao prirodno ćelavu glavu, virio je jedan pramen frčkave smeđe kose. U pozadini je svirala Šiza. Zato je i volio dolaziti tu. Na Rockliveu je otkrio da mu se baš jako dopada *rock*.

Dovršio je Hidru, ostavio napojnicu, pokupio oveliku poštarsku torbu u kojoj mu se nalazila vaga te je krenuo prema parku na malu šetnjicu. Baš je prolazio pokraj fontane kada je s druge strane zasađenog grmlja ugledao onog čudnovatog dječaka kako sjedi na klupi ispod crkve sv. Nikole tipkajući nešto po mobitelu.

„Sada mi je prilika", pomislio je i uživio se u ulogu. Bio je spreman malo lagati, ali samo koliko je bilo potrebno.

Odmah je sjeo na klupu pokraj njega. Dječak ga nije primijetio i nastavio je tipkati.

Jedno je vrijeme bila tišina.

Onda je bog mudrim staračkim glasom, koji je vrlo dobro uvježbao, izustio:

„Uistinu je krasan dan, zar ne?"

I bio je krasan dan. Zeleno lišće, ni presvijetlo ni pretamno, napokon posve sazrelo nakon proljetnog buđenja, caklilo se pod suncem poput smaragda.

Dječak se lecnuo, podignuo pogled i triput se osvrnuo ne bi li provjerio obraća li se starac nekome drugom. Napokon je, s pola daha, odgovorio: „Da, moglo bi se reći." Mobitel je zatim stavio sa strane i iz školske torbe izvadio udžbenik iz povijesti. Pokušao se praviti da ima posla. Nije mu baš išlo.

„Nego, oprostite, mladiću, nov sam u Koprivnici. Možete li mi reći što se tu zanimljivo može raditi i vidjeti? Gradić mi se doima uistinu krasnim, ali ne znam gdje bih počeo."

Dječak je suzio oči i napokon uzvratio pogled.

„Pa, ne mogu Vam previše toga reći. Grad je malen i dosadan", odgovorio je proračunato i jasno.

Kairos je na trenutak uhvatio jedva primjetnu dozu neiskrenosti u dječakovim riječima.

„Kada ste došli u Koprivnicu?" upitao ga je maturant.

„Baš evo prije koji dan."

„Onda ste propustili valjda jedino što je tu zanimljivo. Rocklive i Renesansni festival. To su valjda dvije najpoznatije manifestacije koje imamo i obje su preko ljeta. Žao mi je.“

Starac je odglumio trenutak snuždenosti, pa nadodao: „A taj Rocklive, je li dobar?“

„Ljudima se sviđa. Osobno nikad nisam bio.“

„Kako to?“

„Ne slušam te stvari.“

„A što slušate?“

„Ništa uglavnom.“

„A, oprostite, mladiću, no koje je Vaše ime?“

Dječak ga je upitno pogledao. Nije volio govoriti svoje ime, pogotovo nepoznatim starcima. Nakon sekunde meškoljenja kratko je odgovorio: „Fortunat.“

Kairos se na trenutak prisjetio svoje davne (i mnogo poznatije) božanske prijateljice, pa upitao: „Malo ironično ime, ne biste li rekli?“

„Zašto to kažete?“

„Pa, Fortunat, oprostite mi na iskrenosti, ali ne mogu ne zamijetiti da se činite vrlo... nesretnim.“

Zrak je između klupa postao nešto gušći i napetiji.

„Znam“, rekao je Fortunat, gotovo kroz zube. „Pobrinuo sam se za to.“ Nije bio siguran želi li nastaviti ovaj razgovor. Starac se činio dragim, no Fortunat nikad prije nije pričao o ovome.

„Pobrinuli ste se da budete nesretni?“

„Da“, odgovorio je kratko.

„A zašto biste učinili nešto tako drastično? I još tako mladi.“ Starac je izgledao iskreno zabrinut i Fortunatove brane malo su pale.

„Nisam sretan da ne bih bio tužan.“

Kairos je na trenutak bio iznenađen prirodom i sigurnošću dječakovih riječi, no odmah je razumio o čemu se radi.

„Oprostite ako pretjerujem, no uistinu me zanima – što Vas je navelo da tako razmišljate?“

Fortunatu je bilo dosta. Nije htio razgovarati o sreći, pogotovo ne s ovim starcem. Glasno je zatvorio udžbenik koji je dosad držao u krilu te ustao kao navijen. Jedva pogledavši starca, naglo se ispričao: „Oprostite, no moram negdje krenuti. Bilo mi je drago.“ Ubrzo je napravio nekoliko velikih koraka i zašao iza crkve.

Kairos se nije pomaknuo. Očekivao je ovaj slijed događaja. Iz torbe je pažljivo izvadio svoju vagu. Kao uvijek, bila je savršeno balansirana.

Uzdahnuo je, pogled uperio prema vranama u krošnjama i melankolično pomislio: „Pa, dao sam sve od sebe. Nema mnogo toga što bih ovdje mogao i napraviti. Bojim se da će taj Fortunat o sreći morati naučiti na vlastitoj koži... Prava šteta.“

* * *

Odlučio je malo prošetati bedemima, na kojima je posljednji put bio za vrijeme Renesansnog festivala. Uspinjući se malim bočnim puteljkom, prisjećao se vitezova, skitnica i gubavaca u jarku ispod mosta. Proživjevši renesansu (kao obični stolar u Italiji), bio je dosta siguran da je sve to na festivalu ipak možda više srednjovjekovne naravi. Kako god, *event* mu se dopao. Lepinje s koprivama bile su vrlo ukusne.

Iz daljine je dopirao oštar zvuk maturantskih zviždaljki, koji je obilježio ovaj tjedan. Svaki dan Kairos je mogao zamijetiti glasne grupice mladih superheroja, kauboja, doktora, vještica, životinja i likova iz crtića koji plešu po ulicama sa zastavama i zvučnicima. Činilo mu se to kao lijepa tradicija pomoću koje su se maturanti posljednji put mogli skupa pošteno zabaviti.

Možda ga je baš zato toliko i iznenadila čudnovata pojava usamljenog i tihog maturanta koji je turobno sjedio pokraj drvene kule na vrhu bedema. Bio je u kostimu gusara koji je činila bijela košulja, široke hlače i karakteristični crni šešir, koji je ležao na mekoj travi. Kairos je oko maturanta osjećao snažnu tugu. Kad se približio, dječak se okrenuo prema njemu i bog je prepoznao Fortunatove oči, inače tako hladne i mračne, a sada crvene od osušenih suza.

„Mladiću, jeste li u redu?“ upitao je starac zabrinuto.

Fortunat je hitro skrenuo pogled prema velikom šatoru koji se podizao na čistini ispod bedema. Plaho je odgovorio: „Da, dobro sam. Hvala na brizi. Možete dalje.“

No starac je samo sjeo dva-tri metra dalje od Fortunata i pogled uperio prema čistini. „Taj je šator za vašu večerašnju feštu, zar ne? Čuo sam da je ta najluđa u cijelom tjednu.“

„Da“, rekao je dječak drhtavim glasom.

„I, je li se tjedan pokazao veselim kao što su svi obećavali?“

„...bio je grozan.“

Starac je glumio da ne shvaća o čemu dječak govori: „Nije se valjda netko ozlijedio? Svašta se zna dogoditi kad su u pitanju mladi i alkohol.“

Fortunat ga je pogledao staklenim očima: „Nije upalilo.“

„Što nije upalilo?“

„Mislio sam...“, obrisao je nos rukavom, „mislio sam da će biti lakše... oprostiti se sa svima. Pobrinuo sam se za to.“

Fortunat nije znao zašto sve ovo govori naglas. I zašto baš ovom starcu, koji mu je tako banuo prošli tjedan. Možda je jednostavno prešao točku nakon koje više nije mogao šutjeti. Trebao se nekome povjeriti.

„Znao sam da će ovi dani doći. Dani u kojima ću morati otići odavde, pozdraviti se s prijateljima i rodnim gradom i nekako prihvatiti da je sva ta sreća prošlost.“

Fortunat je izvadio maramice i ispuhao nos. Bog je nastavio šutjeti.

„Pa sam, eto, odlučio samo izbjegavati sreću. Nije bilo teško. Ne družiti se s ljudima, ne izlaziti van, ne uživati u danu. Postalo mi je to navika.“

„Mislio si da ćeš tako izbjeći tugu?“

„I jesam, na neki način. Dok sam bio manji i viđao starije maturante kako plaču nakon posljednjeg plesa opraštajući se od djetinjstva, samo sam znao da se nikad ne želim tako osjećati.“ Zajecao je: „I uspio sam u tome.“

Kairosu je bilo teško gledati tako nesretna čovjeka. Na trenutak se osjećao kao da nije ispunio svoju dužnost, makar je više uopće nije ni imao.

„Bilo me je strah. I dopustio sam tom strahu da mi oduzme svu sreću koja mi je bila pružena. Sada shvaćam da sam svaki dan mogao biti sretan. Mogao sam prikupiti takva krasna sjećanja. Mogao sam biti mlad. Festivali, koncerti, fešte, videoigre, odbojka na Zelenjaku, plivanje na Šoderici, vožnje biciklom po šumi. Sve sam odbio. A zašto? Da ne budem tužan... A pogledaj me sada...“

Nakon trenutka zajedničke tišine, starac je napokon progovorio: „Od tuge, Fortunat, nažalost ne možemo pobjeći. Što god učinili, ona će uvijek pronaći način da uđe u naše živote. Zato je trebamo poštovati, prepoznati njezinu ljepotu i naučiti tugovati kada je to potrebno. No moramo biti oprezni jer se u tuzi vrlo lako izgubiti.“

Dječak je pažljivo slušao riječi starca čije se suho lice naglo ozarilo pobjedničkim ponosom.

„Zato, dragi Fortunat, treba težiti sreći! Treba biti veseo i shvatiti da svaki trenutak može biti sretan! To je jedini način! Ne možemo birati kakva će nas tuga snaći, no možemo birati kako ćemo se s njom nositi. Koliko možemo biti tužni, toliko možemo biti i sretni! Trebamo biti hrabri! Trebamo gledati oblake na nebu, slušati ptice, plesati s prijateljima, pjevati na sav glas! Trebamo prihvatiti da je tuga neizbježna i svejedno se boriti protiv nje. Jer inače“, starac je uzdahnuo, „ništa nema smisla.“

„Ali, možda sam odbacio najbolje godine svog života. Propustio sam toliko sretnih trenutaka.“

„A neki ih propuštaju do svoje smrti. Sretnih trenutaka bit će još mnogo, Fortunat. Cijeli je život pred tobom. Najbolje godine uvijek mogu biti iza ugla. Sve je na tebi.“

Fortunat je upro pogled u nebo pa pitao: „I što da radim sada?“

„Tuguj, Fortunat, koliko osjećaš da je to potrebno. No nemoj se prepustiti jadu, nego prepoznaj koliko je sreće oko tebe. Uhvati svaki sretni trenutak!“

Kairos je rekao sve što je trebao. Ostalo je ovisilo o Fortunatu. Dječak je sad bio toliko u svojim mislima da nije ni prepoznao kako starac ustaje i polako se spušta s bedema prema staroj oružarni. Kada je Fortunat došao k sebi, hitro je doviknuo starcu: „Oprostite, no nikad Vas nisam pitao kako se zovete!“

Starac je okrenuo glavu: „Ah, to nije bitno. Ja sam samo običan starac u mirovini koji ne voli vidjeti kad su ljudi tužni. Želim ti svu sreću, Fortunate!“

Fortunat je gledao i dalje nepoznatog starca kako se udaljava prema Trgu Leandera Brozovića. Pogled je vratio k čistini i, kao prvi put u životu, bio je smeten ljepotom plavog neba i velikih pufastih oblaka koji su jedrili po njemu.

* * *

Kairos je sjedio na tribinama sive gimnazijske dvorane. Zajedno s brojnim učenicima, profesorima i roditeljima iščekivao je veliki ples gimnazijskih maturanata koji su veselo (a neki i mamurno) sjedili na zelenim strunjačama na suprotnoj strani dvorane.

Ubrzo nakon ravnateljeva govora razredi su počeli pojedinačno izvoditi svoje koreografije. Praćeni ludom mladenačkom glazbom, maturanti u kostimima plesali su razne plesove, radili razne gimnastičarske trikove, ispaljivali velike oblake šarenih konfeta i na kraju u suzama držali sentimentalne govore o lijepim sjećanjima. Kairos je svugdje oko sebe osjećao istinsku sreću.

Preostao je još samo posljednji razred. Bili su to gusari. Među njima je Kairos izdaleka prepoznao Fortunata, ali ne po licu, ni po kosi ili stasu, nego po sreći kojom je zračio. Smijao se, plesao, skakao i mahao razrednom zastavom kao da je nikada ne namjerava pustiti. Kad je predsjednica razreda držala posljednji govor dana, čak si je dopustio pustiti koju suzu.

Kairos je škicnuo vagu u svojoj torbi. Bila je savršeno balansirana, kao i uvijek. Nasmiješio se.

Čak i u mirovini, ovaj je bog ponovno pomogao nekome da uhvati vlastiti sretan trenutak.